

AHMET HAŞİM'İN “YOLLAR” ADLI ŞİİRİNDE ÖTE DÜZEN AŞKINLIĞI*

*Ferhat UZUNKAYA***

ÖZET

Dış dünyanın kuşatılmışlığından kurtulmaya çalışan insanoglu, sanat ile bu sınırlandırılmışlığın duvarlarını yıkmak ister. Normal bir insanın algısından daha yüksek bir algıya sahip olan sanatçı, içinde konumlandığı “öte düzen aşkınlığı” ile sürekli ve dayanılmaz bir çekiliş cazibesine insanlığı davet eder.

Şiir, türünün sağladığı imkân dâhilinde yaşama tutunmuş/sarılmış insanın varoluşsal kaygısını sözcüklere yüklediği derin anlamlarla bizlere açar ve damıtılmışlığın içerisinde hep “devrini ve değişmez insan gerçeğini” barındırır. Şiir türünün sağladığı bu sıkıştırma, minimal düzeyde olduğundan; geniş anlam çıkarımları sadece simgesel düzeyde olacaktır.

Ahmet Haşim'in şiirleri, yaratıcı bir duyarlılıkla işlenen, geniş anlam katmanlarına olanak tanıyan, daha çok simgesel okumaların yoğunlukta olduğu eserlerdir. Yaratıcı dokunuşlarıyla ördüğü sanat yaşamını, “Yollar” adlı şiirinde Türk edebiyatında sıkça işlenen konulardan olan “öte düzen” izleği ile kurmuştur. Tefik Fikret'in “Süha ve Pervin” ve “Ömr-i Muhayyel”, yine Ahmet Haşim'in “O Belde” şiiri hep aynı izlek çerçevesinde kurgulanmıştır.

Ahmet Haşim'in “Yollar” adlı şiirinde derinlemesine bir yol metaforu işlenir. Şiirdeki yol metaforu yatay boyutuyla düş dünyasına, dikey boyutuyla ise insanın kendi içine yaptığı yolculuğu simgeler.

Bu çalışmada, dünyanın tekdüzeliğinden sıkılan bireylerin an'a izdüşümü olarak karşımıza çıkan Ahmet Haşim'in bilinç ve/ya bilinçaltı sirkülasyonlarıyla bezediği “Yollar” adlı şiiri, göstergebilim ve psikanalitik yöntemlerle çözümlenecektir.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Haşim, Yollar, öte düzen, ötelerin çağırısı, kaçış.

* Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Ardahan Üniversitesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları, El-mek: ferhatuzunkaya@hotmail.com

AHMET HAŞİM'S "YOLLAR" TRANSCENDENCE OF HIS POEM THAN ORDER

ABSTRACT

Human try to escape from the siege of the outside world, want to break down wall of the limitation with the art, perception of the artist have a higher perception of normal human, constantly invite humanity to irresistible lure of a lottery with posits layout transcendence in human.

Poetry opens the opportunity provided by the type of people clinging to life within the deep sense of existential anxiety loaded words and in distilled, hosts always transfer or unchange the fact of people, type of the poetry provide that compression is minimal, broad implications for the meaning would be only symbolic level.

Ahmet Hasim's poems are handled creative sensitively, which allows a wide layers of meaning, it is very symbolic artifacts density readings he build his artlife with creative touches, In "Yollar " is called which his poetry, sets up one of the frequently comiited based on further layout them in Turkish literature. In this study, individuals who are bored moment using the monotony of the world as we face the Ahmet Hasim's conscious or subconscious projection furnishes with circulation, tries to examine the his poetry is called "Yollar" with psychoanalytic approach.

Key Words: Ahmet Haşim, Yollar, than order, call the beyond, escape.

Giriş

Aristoteles, şiiri bir taklit aracı olarak görür ve insanı "öteki" hayvanlardan, taklide duyduğu büyük eğilimle ayırarak, insanın ilk bilgilerini taklit yoluyla edindiğini belirtir (Aristoteles, 2012: 13). İlk insandan günümüze değin insanoğlu, hep bilinmeyenin peşinde koşmuş, sıralı olanı bozmuş ve sınırlarını genişletmenin çabası içerisinde benliğini bulmuştur. Bu buluş, insanı, olanaklarını keşfetmesine, ben'ini bulmasına ve var olanla yetinmeyip öte düzen arayışına/ aşkınlığına itmıştır. İtiliş, insanın kendi benliğiyle birlikte devrin insana dayatmak zorunda olduğu yükümlülüklerinde bir problematiği haline gelir. Devrin gerçeğini hiçbir zaman bir kenara bırakamayan sanatçı da aynı anda devrin gerçekliğinden ve mizacının içerisindeki öte düzen aşkınlığından beslenecek olan bir nüve oluşturma ve geliştirme eğilimindedir. Bu nüve, sosyal ortamdan kaynaklandığı kadar kişinin bilinç ve/ya bilinçaltı sirkülasyonlarının sonucunda gelişerek ifade kazanır.

Türk edebiyatında öte düzene duyulan aşkınlık, dünyanın sıkıcılığından bunalan bireyin kendine yeni ya da farklı yerler arama isteğinden kaynaklanır ve dönem edebiyatlarında sıkça işlenen izleklerden olur. Reel dünyadan soyuta, kendine bir "yapay cennet" kurma algısı, Fuzuli'nin "*Gelin ey ehl-i hakikat çıkalm dünyadan/ Gayr yerler gezelim özge sefalar sürelim*" dizeleriyle en önemli somut adımı atmış olur. Dizenin ardında gizlenen öte düzen arzusu, dünyanın tekdüzeliğinden sıkılan bireyin bilinçaltını "Gayr yerler" sözcükleri açılar. "*Gayr yerler/ Özge sefalar*" monoton bir yaşama biçiminin farklı yerlere açılımının karşı konulamaz ve örtük arzudur.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013*

Sıradanlaştığı için anlamını yitiren değerler dizgesini hep bir başkasına/ ötekine ve ötelere açma eğilimi Tevfik Fikret'in "Sûha ve Pervin" adlı şiirinde de karşımıza çıkar. "Sûha ve Pervin" başlığının altında parantez içi "Hayal ve Hakikat" ibaresi görürüz. Bu iki sözcük kişiden ziyade kavramsal düzeyde bir anlatı paktı ile karışılacağı konusunda okuyucuyu uyarır" (Korkmaz, 2009: 139). "Hayal ve Hakikat" arasında bocalayan Fikret, kişiler düzlemine kendisini ve sevgilisini koyarak enginlere açılma hayalini sembolleştirir. Fikret'in diğer bir şiiri olan "Ömr-i Muhayyel"de aynı izlekte gelişen bir anlayış üzerine kurgulanmıştır.

Ötelerin bu karşı konulamaz cazibesi insanı tüm benliğiyle sarıp sarmalar ve çevreden merkeze doğru gelen, sıkıştıran/ hapseden görüngüler silsilesini oluşturur. Ne var ki; "İnsanı sonsuzluğa taşıyan düş gücüdür ama hayal bunu, insanı kendinden uzaklaştırarak ve böylece tekrar kendine dönmekten alıkoyarak yapar" (Kierkegaard, 2010: 41). Düş gücünden farklı bir perspektifte ilerleyen ve gelişen hayal, Haşim'in "O Belde" ve "Yollar" adlı şiirinde hep bu izlekte devam eder. Bilinçaltı nosyonunun bireye gizliden direktifleriyle ortaya çıkan "zihinsel kurguya geniş bir bakış açısı kazandıran ve yaratıcı öğeler içeren yayılğan/ gelegen" (Korkmaz, 2002: 276). imgeler bu eserlerde sıklıkla kullanılır.

Ahmet Haşim, hemen her eserinde bu bilinç ve/ya bilinçaltı mahzenlerini ortaya çıkarma gayretindedir. Haşim'in şiirleri diğer bir deyişle bir 'bilinçaltı kusması'dır. Ahmet Haşim, "Yollar" adlı şiirinde hayal-hakikat, hakikat-hayal arasında gezinmektedir. Bu gezinme onun benliğiyle hesaplaşmasının yanı sıra bilinçaltının yansımalarıyla şiirlerinde hayat bulur. Bu yöneliş Haşim'in hemen her eserinde -sembolizmin de katkısıyla- doruğa ulaşır ve şair adeta kelimelerle resim çizer. Şiirlerindeki bu çizme hali aynı zamanda bilinçaltının bilinç düzeyine çıkarılmasıdır.

Kapalı-Dar, Labirentleşen Mekânlar

"Yaşamak, bir ortamın çaresiz tutsağı olmaktır."

Ortega y Gasset

İnsanoğlu, ilk günden itibaren geleceğe akmanın yollarını aramıştır. Bunlar; mekân, nesne ve birey olarak mikro planda açıklanabilir. İnsan, mikro plandan makro plana ise mekândan evrene, nesneden evreni oluşturacak fenomenolojik nesnelere, bireyden ise topluma akan duyarlılıkla açıklanan bir kozmos yaratmanın peşindedir. Bu peşinde olma hali mekân olgusunda son derece önemlidir. İşte bu bireysel ve toplumsal düzene geçişin 'yollar'ı normal bir insanın algısından daha fazla ve içkin olan sanatçılar sayesinde aralanır. İnsan, evrenin "bir dünya köşesine kök saldığı" (Bachelard, 1996, 32.) ev/ler ve mekân/lar sayesinde geleceğe açılır.

Ahmet Haşim, bu şiirinde evrenin ritmine ayak uyduramamaktan muzdariptir. O evrenin sesine ve ahengine gece imgesiyle katılır;

Bir lâmba hüznüyle

Kısıldı altın ufuklarda akşamın güneşi;

Söndü göllerde aks-i girye-veşi

Gecenin avdet-i sükûniyle...

Yollar/ Bütün Şiirleri, s.147.

Şiirde geçen "hüznüyle", "kısıldı", "söndü", "aks-i girye-veşi" ve "sükûniyle" sözcükleriyle karamsarlığa itilmiş bireyin bitmek/ tükenmek üzere olduğu anlaşılır. Şiirde ilk olarak karşımıza çıkan bu tükeniş, bireyin boş vermişliğini ve mekânda var olmayışının tezahürüdür. S.P. Sartre, varlığın ya da varoluşun dünyada etkin (aktif) olarak bulunma olduğunu söyler. (Sartre, 2010: 8). Bu bağlamda insan, ancak buradalık göstererek mekânda var olacak ve mekâna egemen boyuta geçecektir. "Gece; karanlık, bastırılmışlık ve sınırlandırılmışlık

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

çağrışımlarıyla insan ruhunda bir içe kapanma ve dışarıya/ ötelere/ güneşe yönelmeyi içinde taşıyan bir simge değerdir.” (Korkmaz, 2002: 172). İlk dörtlükte karşımıza çıkan bu sorun yalıtık bir tipin kişiler düzlemindeki açılımını yansıtır. Ahmet Haşim’in yaşamına baktığımızda hep bir kapanma/ saklanma hissi vardır. Alfred Adler bu durumu şöyle açıklar; “Hayatta birçok kötü olayla karşılaşmış güçsüz çocukların hayal gücü üstün düzeydedir; böylesi çocuklar düş kurup dururlar hep. Gelişimleri ileride öyle bir noktaya varır ki, hayal güçlerinin yardımıyla gerçek yaşamdan kendilerini sıyrıp almaya bakar, yaşamın mahkûm edilmesinde hayal güçlerinden adeta bir araç gibi yararlanırlar.” (Adler, 2012: 80). Kendini çirkin gören Haşim, aşağılık kompleksine girer, gündüzleri dışarı çıkmaz ve geceyi “ayıpları ve kusurları örten.” (Korkmaz, 2002: 167). bir imge olarak işler.

Yollar

Ki gider kimsesiz, tehî, ebedî,

Yollar

Hep birer hatt-ı pür-sükût oldu

Akşamın sîne-i gubarında.

Onlar

Hangi bir belde-i hayâle gider

Böyle sessiz ve kimsesiz şimdi?

Yollar/ Bütün Şiirleri, s.147.

Şiirde derinlemesine bir yol metaforu işlenir. Yol, özleme, arzuya ve sevgiliye gidendir. Bu metaforu Haşim, öte düzen aşkınlığına giden bir araç olarak görür. Zira yol, bireyi gitmek istediği yere götürür. Haşim’in ulaşmak istediği bu öte düzen aşkınlığının yolları ne yazık ki “kimsesiz, tehî pür-sükût ve sessiz”dir. Bu mekân hayali/ ütöpik’tir ve buranın adı; ‘belde-i hayal’dir. “Ütopya ya da hayalî mekân algısı zihinsel bir tasarım olarak her bireyde olabilmekle birlikte sanatkâr ruhlarda daha belirgin bir biçimde açığa çıkar.” (Kanter, 2012: 964). Hayali bir alanın tutsağı olmuş şair için ise mekân “kapalı-dar mekân.” (Korkmaz, 1997:170) olur ve “zaten kendi beniyile de uzlaşamaz bir çatışma yaşayan kahraman, kapalı-dar mekânlarda oldukça sıkılır.” (Korkmaz, 1997: 170). Birey, kendisini bu mekânlara ait hissetmez ya da hissedemez ve kaçış yolları aramanın hesaplarını yapar. Ortega y Gasset’in de dediği gibi Haşim bir ortamın çaresiz tutsağı olmuştur (Gasset, 2011: 9). Bu mekânlardan kaçıp kurtulmak isteyen insanoğlu zihninde bir “açık-geniş mekân” kurarak, hayallerini ve hülyalarını oraya sığdırır. Haşim’in “belde-i diyar” dediği yer mutsuz evreninde mutlu bir düş yumağı haline gelir.

Meftûr

Ve muhteriz yine bir nefha-i hayâl esiyor;

Bu nefha dalları bî-tâb u bî-mecâl uyutur.

Sonra eyler giyâhı nâlede,

Sonra âgûş-i ufk içinde ölü...

Yollar/ Bütün Şiirleri, s.147.

Şiirde “meftûr”, “bî-mecâl”, “ölür” ibareleri yine bir yaşadığı ortamın içerisinde şairin kendine yer bulamamasının/ konumlanamayışının göstergeleridir. Böylesine bir ortamda yaşamak

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013*

zorunda kalan birey, buradalık sorunu yaşar ve mutsuz/ umutsuz olur. Şiirin ikinci dizisinde sezilen barınamayış izleği bu dizelerle pekişir ve "âğûş-i ufk içinde ölü..."

Çevreden merkeze/ ben'e doğru uygulanan bu tahrip ve sıkıştırma eğilimi bireyi bulunduğu ortamdan haz duymaz hale getirir. İçerisinde bulunduğu çaresiz ortamı yıkmak ve yırtmak için elinden geleni yapan birey gerçekten hayale doğru giden yolları aramanın peşindedir. Gerçekliğin bunalttığı ve sıkıttığı birey bir kaçış yolu olarak seçtiği yol/lar ile ötelere/ enginlere açılacak ve ruhunu dinginleştirerek huzur ve hazzı yaşayacaktır.

*Ey kalb!
Seni öldürmesin bu sâye-i şeb,
İşte bir dest-i sâhir ü mahfî,
Sana nûr-ı nücûmu indirdi.*

Yollar/ Bütün Şiirleri, s.147-148.

Bulduğu ortamdan mutsuzluğunu dile getiren şair, kendi içine dönerek kötülükleri ve karanlıklarını silmek ister. Bu silme, ancak kişinin kendini tanımasından sonra ya da "kendi içine oturmak" sözüyle gerçekleşebilir. Ne var ki, şair bu kaotik durumdan kurtulamaz ve labirentleşen mekânın dehlizlerinde kaybolur.

*Kuruldu işte, mesâfât içinde, lâl-i mesâ
Bütün meâbid-i hiss ü meâbid-i hülyâ
Bütün meâbid-i meçhûle-i ümîd-i beşer...*

Yollar/ Bütün Şiirleri, s.148.

"Lâl-i mesâ", "meâbid", ve "meçhûl" sözcükleri kapalı-dar, labirentleşen mekânların en somut örnekleridir. Dilsiz akşamlardan, mabetlerden meçhule doğru gidişin söylencesi olan bu sözcükler, en derin manada bireyin yok oluşunun son demidir.

Öte Düzen ve Görüngüleri

Öte düzen, bireyin anlık duyusu, beklenti, umut ve hülyalarının sembolik mekânları olarak karşımıza çıkar. Bu anlık duyusu, beklenti ve umut mekânları daha çok sezgi yoluyla görüngü düzeylerinin anahtarlarını bizlere verir. İnsanın yakınlarına olan uzaklık, onu hep böyle bir "belde-i hayal" tasavvur eder. "Büyük denizlere benzer eteklerinde sükût" mısraı şiirin içerisinde yakalamaya çalıştığımız ilk öte düzen görüngüsünün tasavvurudur. Belde-i hayal'e atıfta bulunan bu mısradaki mekânın huzur ve dinginliğine gönderme yapar. Mısradaki geçen deniz yani; sular ve "Su sesi, insanı büyük kopuştan sonra içine düştüğü kaotik düzensizlikten düzene çağırılmaktadır." (Korkmaz, 2002: 70). Bu somut düzen aşkınlığı en net olarak bu şiirin mısrasında karşımıza çıkar. Yine, Ahmet Haşim'in "Merdiven" adlı şiirinde geçen "Sular mı yandı neden tunca benziyor mermer?" dizesi, yanma eylemi ile kökensel anlamda yaşama ait değerlerin yok olduğunu imlemektedir. Zira su, insanı evre(ni)ne/kendine dön'dürecektir, bireyi insan olarak tanımlayacak ve açımlayacak bir sonsuzluk iksiridir.

Şiirin içerisinde yakalamaya çalıştığımız öte düzen görüngülerinin en önemlisini şüphesiz Haşim'in 'Belde-i Hayal'i oluşturur. Görüngü tipi hayal olduğundan şiirin en önemli görüngü düzeyi olarak karşımıza çıkar. *Belde-i Hayal*'in mekânsal özellikleri ve şairin tasavvurunu şu ifadelerle netleştirebilir ve görüntü düzeyine çıkarabiliriz.

*Suluk ve gölgeli sîmâlarında reng-i mesâ
Nakşeder bir teheyyüc-i rûyâ*

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013*

*Biri yorgun semâ-yı lâle bakar,
Biri bir gölge meşy ü gaşyile
Mihâh-ı râkideye samt u hâb içinde akar;*

Yollar/ Bütün Şiirleri, s.148.

Şiirdeki “*reng-i mesâ*”, “*teheyyüç-i rûya*”, “*semâ-yı lale*” ve “*mihâh-ı râkideye*” sözcükleri şairin hayal ve hülyalarını süsleyen ‘belde-i hayal’ın soyut görüngüleridir. Tasavvur edilen yerin güzel kokuları, rüyası, sakin suları insanı kendisine çekerek insanı yok oluşundan varoluşuna götürür ve söz konusu bu söylemler bireyi “açık-geniş mekân”a taşır. Sözü ettiğimiz taşınma, mekânsal olarak bireyi bu kaotik algıdan/ ortamdaki kurtarmakla kalmaz, aynı zamanda yazarın benimsenmiş arzularını körükleyen ve dışı vuran bir fonksiyonda üstlenir.

“Yollar” şiirinde öte düzen görüngüleri, kişiler düzleminden çok kavramlar ve simgeler düzeyinde şekillenir;

Tablo 1: Kora Şeması¹

“Yollar”	Ülkü Değer	Karşı Değer
Kavramlar Düzeyinde	Belde-i Hayal, Öteler	Kaba realite
Simgeler Düzeyinde	Karanlık, sâye, dest-i sâhir, bûse-i huzû, mihâh-ı râkideye, reng-i mesâ, ilâheler.	Aydınlık, lamba, lâ-i mesâ, zehebî lerze, bîdad.

Ötelerin Çağrısı

*“Bir gün
yeni bir el değince kapına
her şey yeniden başlayacak”*

Gürkan Doğan

Dünyanın içerisinde çevrelenmiş insan ruhu, bu duvarları yıkmanın gayretini göstermektedir. Sanatın asıl maksadı da böylesine bir çıkış ve kaçıştan doğmuştur. Kendi içine seslenen birey Fuzulî’nin “*gayr yerler*”, Haşim’in ise “*belde-i hayal*” dediği hakikat olandan ütöpik dünyaya açılımı imler. Dünya sıradanlığından sıkılan birey kendine hep ‘yapay cennet’ler kuracak ya da arayacaktır. Ötelerin çağrısı şiirde ilk olarak;

*Bir el
Derîçelerde altın ziyâ yakıp indi,
Aktı âb-ı sükûta yıldızlar*

Yollar/ Bütün Şiirleri, s.148.

mısralarında karşımıza çıkar. Göksel, engin bir “*dest-i sâhir*”e gönderme yapan “bir el” insanı bu çekiliş cazibesinin derinliklerine ilk davet edendir.

Tâ öteden,

¹Bu tablo, Ramazan Korkmaz’ın, “Romanda Dramatik Aksiyonu Sağlayan Değerlerin Görüntü Seviyeleri Üzerine Bazı Öneriler” adlı çalışmasından uyarlanmıştır.

*Şimdi zer gözleriyle tâ öteden,
Gam-ı ervâhı vecde dâvet eder.*

Yollar/ Bütün Şiirleri, s.148.

Ötelerden gelen çağrı "Gam-ı ervâhı vecde dâvet eder" dizesiyle açıklanır. Mutsuz ve umutsuz insanların bir barınma mekânı olan bu yerdeki "dest-i sahir" insanı köreltmekten kurtaracak ve ona yeni vaatlerde bulunacaktır.

*Biri bir erganûn-ı eb'âdı,
Dinliyor gölgelerde ser-be-zemîn;
Biri altın gözüyle, gûyâ ki
Sana ey kalb-i mübhem ü bâki!
"Gel" diyor.
Lâkin
İniliyor
İşte leylin zalâm-ı bîdâdı...*

Yollar/ Bütün Şiirleri, s.148-149.

Yukarıdaki bölümün açar sözcüğü "gel" ibaresidir. Karşı konulamaz bir arzu ile kendini öte düzene/ belde-i hayal'e kaptıran şair, gel sesine kulak vermek zorundadır. Bu bağlamda ötelerin çağrısı *gel* sözüyle somutlaşmış olacak, bireyin buna cevap verip vermeyeceği sorgulanacaktır. Şairi, içerisinde bulunduğu bu kaotik çıkmaz, kendine biçtiği bir yapay cennet yapısına yani belde-i hayal'e gitme fikri onu her zaman cezbedecektir.

*Yollar,
Âh, ey kimsesiz giden yollar,
Yolların ey sükût-ı hüzn-eseri,
Bu günün inmeden şeb-i kederi,
Meâbid-i emel ü histe sönmeden bu ziyâ.
Ölmeden onların ilâheleri,
Ah gitmez mi, kimsesiz, sessiz
Yollar,
Ah gitmez mi hatt-ı sâkitiniz,
(..)
Tâ öteden
Şimdi zer gözleriyle, tâ öteden,
Gam-ı ervâhı vecde da'vet eder
(..)
Uzak meâbid-i pür-nûr u vecd ü rüyâya
Ki câ-be-câ kapıyor bâb-ı va'dini sâye.*

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

Yollar/ Bütün Şiirleri, s.148.149.

Son bölümde karşımıza yine bu cezbediliş çıkacak ve şairi bütün benliğiyle saracaktır. Şiirin sonunda doruğa uzanan ve “*ilâhelere*” duyulan özlem, “*ruhsal iç çatışmalar sırasında, bilincin sarsılmış yapısını darmadağın edebilecektir.*” (Jung, 1997: 43). Bu çekiş/ istenç birey üzerindeki tesirini ciddi anlamda gösterecektir. Gitmekten başka şans olmayan ve dünyanın bunaltısından sıkılan birey bu çekiliş cazibesinin sesine kulak vermeye çalışacaktır.

Sonuç

Öte düzen, sanatın ve sanatçının dokunuşlarıyla Türk edebiyatında sıklıkla işlenen izleklerden olur. Sanatçı duyusuyla işlenen ve ötelere duyulan bu arzu, insanoğlunu mıknatıs demiri çektiği gibi kendisine çeker. Bu çekiliş cazibesi, bulunduğu ortamdan memnun olmayan insanları sıklıkla davet etse de, bu mekânlar öylesine büyüdür ki insanoğlunun ona karşı koyması mümkün değildir. Öte yer/ düzen arzusuyla tinsel varlığını aşmak ve sınırlarını genişletmek isteyen bireyin hayaller aracılığı ile yarattığı bu mekânlar üzerinde yaşanan dünyanın bozulmuşluğunu – örtük de olsa- protesto etmenin yanı sıra alternatif bir dünya algısına da işaret etmektedir. İşte bu noktada Ahmet Haşim, yaşamın tüm olumsuzlamalarına karşı hayallere sığınır. Zira bu sığınış, şairin mizacının bir yansımasıdır. Bilindiği üzere Haşim, çocukluk evresinde geçirdiği kendini beğenmeme psikozunun batağına düşer. Aşağılık kompleksiyle kendinden tiksindir ve ışık/ aydınlık/ güneş imgelerinin yerine karanlık/ gece imgelerini kullanır. Haşim’in kullandığı imgeler genel olarak insanı karamsarlığa iten imgeler olarak görülür. “Normal” bir insanın ışık/ aydınlık ve güneş imgelerinden ödünlediği hazzı Haşim, içerisinde bulunduğu kaotik durum itibarıyla karanlık ve gece imgeleriyle ötelere/ enginlere açar.

KAYNAKÇA

- ADLER, Alfred (2012). İnsanı Tanıma Sanatı,(Çev.: Kâmuran Şipal). İstanbul: Say Yayınları.
- ARİSTOTELES (2012). Poetika (Şiir Sanatı Üstüne), (Çev.: Samih Rifat). İstanbul: Can Yayınları.
- BACHELRAD, Gaston (1996). Mekânın Poetikası, (Çev.: Aykut Derman). İstanbul: Kesit Yayıncılık.
- GASSET, Ortega y (2011). İnsan ve Herkes,(Çev.: Neriye Gül Işık). İstanbul: Metis Yayınları.
- HAŞİM, Ahmet (2010). Bütün Şiirleri, 10. Baskı. (Haz.: İnci Enginün, Zeynep Kerman). İstanbul: Dergâh Yayınları.
- JUNG, C.G. (1997). Bilinç ve Bilinçaltının İşlevi, (Çev.: Engin Büyükinâl). İstanbul: Say Yayınları.
- KANTER, M. Fatih (2011). “*Tevfik Fikret ve Ahmet Haşim’in Şiirlerinde Ütopya*”, Turkish Studies, Volume 6/3 Summer, s. 963-972.
- KAPLAN, Mehmet (2012). Şiir Tahlilleri 1, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- KIERKEGAARD, Soren (2010). Ölümcül Hastalık Umutsuzluk, (Çev. M. Mukadder Yakupoğlu). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- KORKMAZ, Ramazan (1997). Sabahattin Ali İnsan Eser, İstanbul: Yky Yayınları.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

-
- KORKMAZ, Ramazan (2002). "Romanda Dramatik Aksiyonu Sağlayan Değerlerin Görüntü Seviyeleri Üzerine Bazı Öneriler". (Yay. Haz. Nurettin Demir, Fikret Turan). *Scholarly Depth and Acularity-Lars Johanson Armağanı*, Ankara: Grafiker Yayınları.
- KORKMAZ, Ramazan (2002). İkarosun Yeni Yüzü Cahit Sıtkı Tarancı, Ankara: Akçađ Yayınları.
- KORKMAZ, Ramazan (2009). "Servet-i Fünun Şiiri" (Ed. Ramazan Korkmaz). *Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı*, Ankara: Grafiker Yayınları, s.131-182.
- SARTRE, Jean-Paul (2010). *Varoluşçuluk*, (Çev.: Asım Bezirci). İstanbul: Say Yayınları.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

